

Transpozice ISAP 4 do SAP 4

Petr Sotona, Jiří Thomayer

Aktuárský seminář

22.04.2022

SAP 4 jako nový standard ČSpA

- SAP 4 by se měl stát přejetým standardem vycházející z ISAP 4
  - ESAP 4 (zatím) nevzniknul
- standard se nesnaží zpřesňovat, doplňovat či jinak specifikovat principy dané standardem IFRS 17
  - ani je neopakuje
- spíše jde o vymezení aktuárských oblastí a jak s jednotlivými oblastmi naložit a na co si dát pozor

Forma (1/2)

- SAP 4 obsahuje pojmy
  - pojmy v rámci jiných SAP standardů (zejména SAP 1) – definovány ve slovníku
  - pojmy používané ve standardu IFRS 17, které nedefinuje
    - předpokládá tedy čtenářovu znalost těchto pojmů
- pro CZ využít oficiální český překlad IFRS 17
- jedna výjimka → přidána do slovníku
  - „~~změna pojistné smlouvy~~“ → „**modifikace** pojistné smlouvy“
    - změna v SAP 4 i v jiném kontextu
- jedno upřesnění
  - „uvážení“ ve smyslu anglického „discretion“
    - přidáno do slovníku

2.6. Obecný oceňovací přístup

- 2.6.1. Obecný přístup pro výběr předpokladů – Při uplatňování kapitoly 2.7.4 standardu [SAP 1](#), pokud poskytuje radu [zadavateli](#) nebo [účetní jednotce](#) ohledně aktuárských předpokladů, by [aktuár](#) měl zvážit okolnosti, jako jsou například:
- Kombinování podobných rizik na základě povahy pojistných závazků, aniž by byl omezován aktuálními skupinami [pojistných smluv](#), které jsou použity pro účely oceňování;
  - Zda předpoklady vyvinuty pro jiný kontext, například předpoklady pro stanovení pojistného, mohou být nevhodné pro účely standardu [IFRS 17](#);
  - Vazby, podle potřeby, k zajištění konzistence mezi předpoklady (např. předpoklady týkající se uplatnění opcí by měly být propojeny s ekonomickými scénáři);
  - Možné asymetrické rozdělení současných předpokladů (např. předpoklady pro vypořádání se s extrémními událostmi jako jsou události na chvostu rozdělení nebo opce a garance, které jsou vyvolány tržními podmínkami);
  - Důvěryhodnost [dat](#) při kombinování informací z různých zdrojů nebo časových období;
  - Dlouhodobé trendy a sezónní výkyvy a další změny v okolním prostředí (např. platná [legislativa](#), ekonomické, demografické, technologické a sociální změny).
- 2.6.2. Proces aktualizace předpokladů – Pokud [aktuár](#) považuje za vhodné změnit proces, včetně metodiky, užitý k aktualizaci doporučeného předpokladu, [aktuár](#) by měl tuto změnu projednat se [zadavatelem](#), včetně toho, zda by představoval změnu [účetní politiky](#) nebo pouze změnu účetního odhadu tak, jak je definováno v Mezinárodním účetním standardu 8 (IAS 8) *Účetní pravidla, změny v účetních odhadech a chyby*.
- [Aktuár](#) by měl uvést ve [zprávě](#) změny v těchto procesech, včetně odůvodnění těchto změn a jejich dopadu.
- 2.6.3. Pojistné riziko – Pokud poskytuje radu [zadavateli](#) nebo [účetní jednotce](#) ohledně předpokladů spojených s měřením pojistného rizika, měl by [aktuár](#) zvážit faktory, jako jsou například následující:

Účel

- **pokyny** pro *aktuáry* při poskytování *aktuárské služby* ve spojitosti s IFRS 17
- dostatečná míra jistoty pro *zamýšlené uživatele*
  - *aktuárské služby* profesionální a s náležitou péčí
  - relevantní výsledky k jejich potřebám
  - jasná a srozumitelná prezentace
  - úplná
  - uvedení použitých předpokladů a metodik

Rozsah

- *aktuárské služby* vykonané *aktuárem*
- týkající se IFRS 17 pro sestavení
  - skutečné
  - proformaúčetní závěrky účetní jednotky podle IFRS
- pokud *aktuárské služby* ve spojitosti s IFRS 17
  - poradenství, audit, regulátor, akviziční poradenství...potom SAP 4 v rozsahu relevantním pro danou úlohu

Vztah k SAP 1 a standardům IFRS

- soulad se SAP 1 **prerekvizita** býti v souladu se SAP 4
  - zejména kapitoly ohledně
    - Znalost relevantních okolností
    - Materialita
    - Přiměřený úsudek
    - Předpoklady a metodika stanovené aktuárem
    - Předepsané předpoklady a metodika (jiné než podle zákona)
  - vymezení oblastí, které musí být součástí *zprávy*
- vazba obsahu na IFRS 17 a další IFRS standardy
  - plus interpretace Výboru pro interpretace mezinárodního účetního výkaznictví (IFRIC) či jeho předchůdcem Stálým interpretačním výborem (SIC) vydaných do 16. srpna 2019.

Požadavky na odpovídající znalosti

- při uplatnění kapitoly 2.2. ze SAP 1 *Znalost relevantních okolností*
- dostatečné znalosti a povědomí o nezbytných informacích, **například:**
  - a. standard IFRS 17 a dalších relevantních standardy IFRS
    - např. IFRS 13 pokud se oceňuje reálnou hodnotou,
  - b. účetní politiky účetní jednotky
  - c. relevantních procesy aplikovatelné při sestavování účetní IFRS závěrky
  - d. obchodní prostředí, kde účetní jednotka působí, včetně finančního trhu, ze kterého získává data
  - e. rizikový apetit účetní jednotky k rizikům, která mají dopad na oceňování podle standardu IFRS 17
  - f. produkty a činnosti účetní jednotky
  - g. metodiky a předpoklady užití účetní jednotkou v jiném relevantním kontextu a odůvodnění pro jakékoli rozdíly
  - h. jakým způsobem ovlivňuje *legislativa* uplatnění standardu IFRS 17
  - i. relevantní auditní standardy

Materialita / Proporcionalita

- porozumět rozdílu mezi materialitou vztahující se k
  - *aktuárským službám*
  - sestavování účetní závěrky podle IFRS
  - auditu této účetní závěrky
- co nejméně využívat metodiky *zadavatele* či účetní jednotky
- materialita *aktuárské služby* $\leq$ materialita účetní jednotky při sestavování účetní závěrky podle IFRS

- proporcionalita:
  - *aktuár* by měl vzít v potaz materialitu, když aplikuje *Přiměřený úsudek*
  - **míra upřesnění** předpokladů či metodik musí být **úměrná** možnému dopadu na výsledek *aktuárských služeb*

Výběr oceňovacího přístupu

- proces pro výběr vhodného oceňovacího přístupu použitý na jednotlivé skupiny pojistných smluv
  - *obecný oceňovací přístup*
  - metoda alokace pojistného (PAA)
  - *přístup variabilního poplatku*

je procesem podléhající (SAP 1)

- kapitole 2.7. *Předpoklady a metodika stanovené aktuárem*
  - kapitole 2.8. *Předepsané předpoklady a metodika (jiné než podle zákona)*
- změny v procesech včetně odůvodnění a dopadu uvede *aktuár ve zprávě*

Obecný oceňovací přístup (GMM)

Výběr předpokladů

- **pokud** poskytuje *aktuár* radu ohledně aktuárských předpokladů, měl by zvážit **například**:
  - a. **kombinování** podobných **rizik na základě povahy** pojistných závazků,
    - bez omezení aktuálními skupinami pojistných smluv pro ocenění
  - b. nevhodnost předpokladů vyvinutých pro jiný kontext (např. stanovení pojistného)
  - c. vazby, podle potřeby, k zajištění konzistence mezi předpoklady
    - propojení předpokladů týkající se uplatnění opcí s ekonomickými scénáři
  - d. možné asymetrické rozdělení současných předpokladů
    - vypořádání se s extrémními událostmi (např. události na chvostu rozdělení)
    - opce a garance, které jsou vyvolány tržními podmínkami
  - e. důvěryhodnost *dat* při kombinování z různých zdrojů nebo časových období
  - f. dlouhodobé trendy a sezónní výkyvy a další změny v okolním prostředí (např. platná *legislativa*, ekonomické, demografické, technologické a sociální změny).

Obecný oceňovací přístup (GMM)

Proces aktualizace předpokladů

- změna procesu aktualizace předpokladů
  - pokud *aktuár uzná za vhodné* ho změnit, **diskutuje** změnu se *zadavatelem*
  - včetně metodiky stanovení předpokladů
- posouzení, zda se jedná o změnu *účetní politiky* či účetního odhadu
  - dle definice IAS 8 *Účetní pravidla, změny v účetních odhadech a chyby*
- změny v procesech včetně odůvodnění a dopadu uvede *aktuár* ve zprávě

Obecný oceňovací přístup (GMM)

Další oblasti

- celkem 14 oblastí včetně dvou na předchozích slajdech, dalšími jsou
  - pojistné riziko
  - opce pojistníků
  - uvážení účetní jednotky
  - držené zajistné smlouvy
  - vystavené zajistné smlouvy
  - měnové rozdíly
  - diskontní sazby
  - smlouvy s peněžními toky, které se mění podle výnosů podkladových položek
  - náklady na udržení
  - peněžní toky z pořízení pojistné smlouvy
  - riziková úprava týkající se nefinančního rizika („risk adjustment“)
  - agregace a marže z pojistné smlouvy (CSM)
- nebudu zde všechny popisovat → nahlédnout do SAP 4

Metoda alokace pojistného (PAA)

Způsobilost PAA

- posoudit, zda lze očekávat materiální rozdíly mezi hodnotou závazku ze zbývajících pojistného krytí dle PAA a dle GMM
- při počátečním vykázání, pokud doba pojistného krytí delší než 1 rok
- zvážit zejména
  - rozdíly mezi **očekávanými vzory výnosů** podle *GMM* a podle PAA
  - rozdíly mezi **očekávaným načasováním peněžních toků** v rámci *GMM* a **výnosů** dle PAA, vedoucí k odlišné úpravě o časovou hodnotu peněz
  - zda budoucí změny v předpokladech v rámci *GMM* by učinily zjednodušení neplatným

Metoda alokace pojistného (PAA)

Další oblasti

- posoudit významnost složky financování
  - poradit *zadavateli* či účetní jednotce
  - odpovídajícím způsobem ocenit závazek
- **být si vědom, zda**
  - „akviziční náklady“ vykázány v okamžiku, kdy jsou tyto náklady vynaloženy či nikoli
  - je zachycena časová hodnota peněz a efekt finančního rizika, kde není požadováno
    - u obou stanovit závazek v souladu s těmito volbami účetní jednotky
- zvážit, zda skutečnosti a okolnosti naznačují nevýhodnost skupiny pojistných smluv
  - pokud ano, informovat o tom *zadavatele* či účetní jednotku

Přístup variabilního poplatku (VFA)

- *VFA* nemá specifické paragrafy
- plně kopíruje paragrafy platné pro *GMM*
- z nich vyjmuty paragrafy ohledně zajištění (drženého i vystaveného)
  - nerelevantní pro *VFA*

Prezentace a zveřejnění účetní závěrky

- odevzdáním informací *zadavateli* to nekončí
- *aktuár* je povinen
  - poskytnout další související informace k dosažení souladu s požadavky IFRS 17 a *účetní politikou účetní jednotky* na zveřejnění a prezentaci účetní závěrky
  - projednat a hlásit problémy *zadavateli*, pokud *aktuár* nabude vědomí, že poskytnuté informace jsou použity nesprávně či nevhodně
    - odpovědnost *aktuára* za finální prezentaci jeho výstupů
- interpretace pracovní skupiny slovních spojení:
  - nabude vědomí
    - **jakákoli pochybnost** o tom, že něco není v souladu, ať už se o nich dozví **jakoukoli formou** včetně neoficiálních tvrzení
  - projednat a hlásit problémy
    - má-li *aktuár* pochybnosti
      - schůzka se *zadavatelem* k vyjasnění
    - je-li si *aktuár* jist, že je něco špatně
      - přímo o tom informovat e-mailem s potvrzením, že ho *zadavatel* vzal v potaz
    - pouhé informování *zadavatele* „na chodbě“ není dostatečně a uvést tuto skutečnost jen ve *zprávě* málo flexibilní. Přesto věříme, že je vhodné toto ve *zprávě* zmínit.
- pořadí výpočtů k sesouhlasení čísel konzistentní, jinak uvést ve *zprávě*

Přechod / Transition

- **pokud** poskytuje *aktuár* radu o tom, zda plně retrospektivní přístup při přechodu **není prakticky proveditelný**, měl by vzít v úvahu faktory, jako jsou:
  - dostupnost a integritu historických *dat* k určení peněžních toků z plnění
  - dostupnost a integritu informací o historických produktech
  - dostupnost dostatečných *dat* pro stanovení **prvotních předpokladů a následných změn**, které by účetní jednotka přijala během celé doby trvání pojistných smluv
    - bez zohlednění následných událostí!
  - metodu, která by byla použita k úpravě historických známých úrokových sazeb pro dosažení sazeb, které odrážejí vlastnosti pojistných smluv
  - obtížnost ohodnocení historické rizikové úpravy týkající se nefinančního rizika a využití uvážení účetní jednotky
    - bez zohlednění následných událostí!

Zveřejňování informací

- obsahuje již jen souhrn informací, které mají být uvedeny ve *zprávě*
  - jinak se vyskytuje již v samotném textu SAP 4
- opět odkaz na SAP 1, ve kterém jsou stanoveny výchozí požadavky ohledně komunikace a *zprávy*